MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA III

Temat 1. **Żywotność motywu *„non omnis moriar”* w literaturze polskiej poświadczają między innymi utwory *Ku Muzom* Jana Kochanowskiego i *Do losu* Juliana Tuwima. Na podstawie tych tekstów zaprezentuj różnice w sposobie ujęcia motywu oraz rozważ przyczyny takiego ujęcia.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać 51 punktów)

Punktacja: 0 lub 3

Podobieństwo utworów

1. Kreacja podmiotu lirycznego – poeci 3
2. Tożsamość typu liryki i sytuacji lirycznej 3
3. Tożsamość motywu i jego horacjańskiego źródła. 3

Rozpoznanie różnic między tekstami

Jan Kochanowski *Ku Muzom*

4. Określenie relacji między podmiotem a adresatem (poeta – Muzy) 3
5. Określenie postawy podmiotu wobec adresata – szacunek i ufność 3
6. Dostrzeżenie charakterystyki podmiotu – człowieka renesansu 3
7. Dostrzeżenie charakterystyki podmiotu – znawcy kultury i literatury antycznej, wyznawcy antycznych wartości estetycznych i etycznych 3
8. Dostrzeżenie charakterystyki podmiotu – poeta doctus, który własną pracą zdobywa nieśmiertelność i sławę 3
9. Dostrzeżenie poglądów na temat życia, wartości, twórczości: podmiot liryczny upatruje celu i sensu życia w byciu poetą 3
10. Podmiot liryczny pragnie osiągnąć nieśmiertelność i sławę dzięki własnym dziełom 3
11. Wskazywanie sposobu ujęcia motywu *non omnis moriar* 3
12. Dostrzeżenie różnorodności w warstwie leksykalnej i stylistycznej: poetyzmów, retoryczności, podniosłości stylu 3

Juliana Tuwima *Do losu*

13. Określenie relacji między podmiotem a adresatem (poeta – los). 3
14. Określenie postawy podmiotu wobec adresata – losu: ironia i rozgoryczenie 3
15. Dostrzeżenie charakterystyki podmiotu: poeta pełen witalizmu i pasji życia, ceniący przyjemność i zabawę 3
16. Twórca odnoszący się z ironicznym dystansem do swej profesji. 3
17. Poeta obdarowany geniuszem przez los 3
18. Dostrzeżenie poglądów na temat życia, wartości, twórczości: podmiot jest świadom, że sława, której zasmakował za życia, unieśmiertelni go 3
19. Podmiot jest świadom, że sława nie jest jednak prawdziwą wartością – jest nią dla podmiotu życie , niestety, nieuchronnie kończące się śmiercią. 3
20. Dla podmiotu świadomość śmierci jest źródłem smutku i ironii. 3
21. Wskazywanie sposobu ujęcia motywu non omnis moriar: puste słowa, zwodnicza mądrość; polemika z horacjańską wymową 3
22. Dostrzeżenie różnorodności w warstwie leksykalnej i stylistycznej: kolokwializmów i ekspresyjności 3

Trafne uogólnianie:

Np.

23. Zauważanie wpływ czasu, kultury, światopoglądu, (inne trafnie wskazane czynniki) na sposób ujęcia motywu przez twórców. 3
24. Akcentowanie zachowania kulturowej tożsamości twórców, pomimo różnicy ujęcia motywu 3
25. Właściwie posługiwanie się podstawową terminologią z zakresu poetyki 3

II. KOMPOZYCJA (10 punktów)
- Podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalna wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 10
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części.5

III. STYL (10 punktów)
- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 10
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka. 5

IV. JĘZYK (21 punktów)
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 21
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 10
- w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne 5

V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (8 punktów - po 2 punkty za walor)

Temat 2**. Zinterpretuj zamieszczony niżej końcowy fragment tekstu Zbigniewa Herberta *Akropol.* Rozważ, jak forma eseju służy prezentacji różnych postaw ludzkich wobec wielkich pomników kultury.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać 51 punktów)

Punktacja 0 lub 3

Określenie postaw wobec wybitnych tekstów kultury:
1. Postawa autora eseju – postawa intelektualisty 3
2. – emocjonalna, nacechowana prywatnością 3
3. – zindywidualizowana 3
4. Twórcy dzieł sztuki na Akropolu (np. Iktinos, Kllikrates) 3
5. Władcy, politycy sprzyjający rozwojowi sztuki (np. Perykles) – chcą utrwalić swoje imię jako fundatorzy 3
6. Barbarzyńcy, niszczyciele, grabieżcy (np. Morosini) – chcą wyrazić swą pogardę dla sztuki wroga 3
7. Mieszkańcy ubogiej dzielnicy – *Akropol w wieńcu cebulowych zapachów*) – obojętni wobec tego, co jest dobrze znane, swojskie 3
8. Współcześni Grecy (widowisko *Son et Lumiere*) – komercyjna (chcą zarobić na turystach) 3
9. Zwykli turyści, podróżnicy (*szukanie hotelu, błądzenie po mieście, pisanie kartek*) – ciekawi świata 3
10. Naukowcy, intelektualiści, historycy sztuki (np. *humanisty ubiegłego wieku* – Ernest Renan) – postawa badawcza 3

Opis cech formalnych analizowanego tekstu
11. Wskazanie charakteru kompozycji (elementy narracyjne połączone z liryczno – refleksyjnymi) 3
12. W opisie formy eseju dostrzeżenie osobistego stosunku autora do prezentowanego tematu (emocjonalność) 3
13. W opisie formy eseju dostrzeżenie oceniającego stosunku autora do prezentowanego tematu (subiektywizm) 3
14. W opisie formy eseju dostrzeżenie refleksyjności wypowiedzi. 3
15. W opisie formy eseju dostrzeżenie erudycyjności wypowiedzi 3
16. W opisie formy eseju dostrzeżenie połączenia różnych gatunków wypowiedzi (przewodnik turystyczny, kartka z podróży, wspomnienie, pamiętnik, reportaż z podróży, relacja podrożnicza, traktat o kulturze). 3
17. W opisie stylu dostrzeżenie różnorodności stylistycznej (styl potoczny, retoryczny, liryczny, ironiczny). 3

18. W opisie stylu dostrzeżenie i wskazanie fragmentów patetycznych (np. *Wysoko w górze – on!*, *Akropol był cudem rzeczywistym.*) 3
19. W opisie stylu dostrzeżenie i wskazanie fragmentów retorycznych (*Skąd więc ta przemożna wola konfrontacji, ta pasja pchająca do zbliżenia fizycznego, pożądania, aby położyć ręce, zjednoczyć się cieleśnie, a potem oderwać się odejść, unieść ze sobą – co? Obraz? Dreszcz?*) 3
20. W opisie stylu dostrzeżenie i wskazanie fragmentów nacechowanych ironią (*...całą masę rozmienionych na drobne cerberów za biurkami..., Akropol w wieńcu cebulowych zapachów., Chóry Sofoklesa płakały na przemian po francusku i po angielsku.*) 3
21. W opisie stylu dostrzeżenie kontrastu między wzniosłością (sacrum lub styl wysoki) a trywialnością (profanum lub styl niski) 3
22. W opisie stylu trafne posłużenie się terminologią (np.: pytanie retoryczne, metafora, kontrast, patos/wzniosłość, ironia) 3

Wnioski

Np.:

23. Forma eseju pozwala autorowi zaprezentować w pełni własny emocjonalny stosunek do Akropolu 3
24. Forma eseju pozwala autorowi skonfrontować własną postawę z postawami innych 3
25. Forma eseju i jego styl służą ocenie różnych postaw ludzi wobec pomników kultury 3

II. KOMPOZYCJA (10 punktów)

- Podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalna wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 10
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części.5

III. STYL (10 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 10
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka. 5

IV. JĘZYK (21 punktów)

- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne, 21
- poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne, 10
- w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne 5

V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (8 punktów - po 2 punkty za walor)